

Dragocéna ovrátnica.

Vesela igra v jednom dejanji.

Po italijanskej „Il vezzo d' opali“

preložil

Viktor Eržén.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1881.

O S O B E :

Korúznik, imovit trgovec.

Olga, njega soproga.

Vladimir, njiju zet.

Božéna, njega soproga.

Marko, sluga.

Igra se vrši v hiši Korúznikovej.

Bogato opravljena soba. Na sredi in ob straneh vrata.

Prvi prizor.

Marko (sam).

Saj je vender nekako prijetno biti strežaj! Niti knjigovòd niti blagajnik mojega gospodarja, dasi imata dobri službi in boljšo plačo od mene, ne vesta njegovih tajnostij, kakor — jaz. Ona dva poznata samo razne dolžnike in upnike, ter umejeta blago v ceno kupovati in je najboljše prodajati, — a družega ničesar! Moj gospodar je imovit, neizmerno imovit in gaje v obče kaj malo skrb o trgovstvu. On se rajše zabavlja s čim družim, in jaz sem mu nadziratelj vseh njegovih srčnih skrivnostij, o katerih milostiva gospá ne more imeti niti pojma, ali, da se natančneje izrazim, o katerih ona tudi ničesar znáti ne smé. Jaz namreč sem gospodov ljubec, kajti dam se porabiti povsodi in za vse. Nasprotno pak tudi moja beseda pri njem kaj velja, in v mnogih slučajih sem potem veledušen podpornik siroma-

kom, kateri imajo pôsla z mojega gospodarja žepom. Danes na primer mi je v skrb izročen posebno važen opravek. Mlad pesnik bi rad na oder spravil svoje prvo delo in moj gospod mu ima pri tem biti pomožen. Mene sicer takšne malenkosti niti najmenj ne zanimajo, ali ta mladec me je premotil; toliko me je prosil in me nazival pokrovitelja umetelnosti, da me je naposled moral pridobiti za svojo stvar, in obljubil sem mu, da ga hočem najtoplejše priporočiti. Res ne vem, kakšne vrste naslov je tisti „pokrovitelj umetelnostij“, morebiti velja toliko, kakor ekselenca ali kaj jednacega; bodi si kakor koli, naslov je vsekako zeló časten, in mnogo uljudnejše se je glasil, nego če bi mi bil dejal samó „gospod“. Zatorej čast za čast! Jaz pri svojem gospodu zánj prav toplo govorim, in ta . . . reče le dobro besedo . . . oj, da bi jo le rekel . . . in sicer prekrasnej igralki, katero takó marljivo zalázuje, in tako bi se tista gledališčna igrlica, po mojem priporočilu, prikazala na gledališči.

Korúznik (za kulisami). Marko! Marko!
 Marko. Hoj! Gospod me zove? Danes bodem imel še opravkov črez glavo. Gospoda moram danes pomladiti najmenj za deset let. Če se mi to posréči, zagotovim si milost njegovo gotovo za tri dní, in potem lahko ta čas osrečim še

marsikoga sè svojim priporočilom. Prvo govorim za starega, uže hromega učitelja plesu, potem za mladega pesnika, dalje . . .

Drugi prizor.

Korúznik in prejšnji.

Korúznik. Marko, kaj to pomenja? Dva-krat sem uže pozval in napósled moram še sam hoditi te iskat. Nisem še oblečen, in danes hočem biti posebno praznično opravljen.

Marko. Znam dobro, milostivi gospod.

Korúznik. Kaj znaš?

Marko. Da se bodete danes oblekli zeló elegantno, kajti danes . . .

Korúznik. Kaj je danes?

Marko. Danes je nje god.

Korúznik. Čigov god je?

Marko. Ej, nu . . . gospodične Cecilije . . . prekrasne gledališke igralke, katera vas, milostivi gospod, obiskuje, da milostiva gospá ne vé.

Korúznik. Tepec! Menda si uže zábil, da je danes ravno dve leti, odkar se je bila moja hči Božéna poročila, in zatorej . . .

Marko. Aj, res! Ne zamerite. Mislil . . .

Korúznik. Ti nemaš misliti čisto nič. Stori, kar ti ukazujem, in molči. Si li šel h krojaču po mojo novo suknjo?

Marko. Šel, gospod!

Korúznik. Je li narejena po najnovejšej šegi?

Marko. Je, gospod.

Korúznik. Si li kupil glasé-rokavice?

Marko. Sem, gospod. Vso najboljšo obleko sem vam za danes osnažil in pripravil. Vi mi morate priti iz rók popolnem pomlajêni in prekrasno opravljeni. Jaz umejem delati čuda.

Korúznik (záse). Kakšen lep poklon! (Glasno.) Ej, ura je uže deseta, in toliko imam še opravka.

Marko (po kratkej stanki, proseče). Milostivi gospod! . . .

Korúznik. Kaj hočeš?

Marko. Milostivi gospod! . . .

Korúznik. Ahá, najbrž imaš zopet kakšno prošnjo razodeti mi. Dobro, toda zasuci se naglo.

Marko. Stari, bolehní učitelj plesú, ves hrom siromak, kateri je trideset let imel čast poučevati vaše blagorodje . . .

Korúznik. Trideset let? Mož laže, tako dolgo vender ni bilo! — Nu, in kaj hoče?

Marko. Ubožec si več ne more prislužiti niti novčiča, zato rej prosí . . .

Korúznik. Podpore? . . . Dobode jo. On je izmej vseh učiteljev jedini, od katerega se človek res lehkó kaj nauči. S plesom sem imel mnogo sreče pri gospéh, in če bi me sedaj ne mučila ta vražja pútika . . .

Marko. Milostivi gospod! . . .

Korúznik. Kaj imaš še povedati, govôri!

Marko. Mlad pesnik . . .

Korúznik. Pesnik? Česa bi ta rad?

Marko. Dovršil je dramatično delo.

Korúznik. Tega me je malo skrb.

Marko. In zdaj bi želel, da se igra v gledališči.

Korúznik. Dobra misel. Kar gre naj naravnost k gledališčnemu voditelju in naj mu razodene svoje želje.

Marko. Res je, toda prej mu treba vašega priporočila.

Korúznik. Mojega priporočila? Jaz nisem prav nič znan z gledališkim voditeljem.

Marko. Dobro, ali s prekrasno, mlado gledališko igralko . . .

Korúznik. Kaj vruga zna tvoj pesnik o tem? Marko, ali si mu ti kaj povedal?

Marko. Bog mi bodi priča, da ne! Nego,

mladi pesnik je včeraj lazil okolo vaše sobe ravno tedaj, ko je bila k vam prišla ona gledališka gospodična. Zasačil sem ga bil, prosečega naše hišne Magdalene, naj govori zanj pri milostivem gospodu. Dejal je, da če vi samo hočete, izpolnijo se mu lahko najiskrnejše želje.

Korúznik. Naša Magdalena je bila zato-rej razkokotala skrivnost? Jaz jej uže hočem v prihodnje odvzeti jednako breme. Marko, glej, da mi odpraviš tistega človeka, a povedi mu, da je bila zmota, da jaz ne poznam nobedne gledališke gospodične Cecilije, in da nigdar pri nobednej bil nisem. Umeješ li?

Marko. Umejem. Toda, kaj ima biti z mojim ubogim pesnikom?

Korúznik. Si li blazen? Svojega imena vender ne zastavljam za kakšen pesnišk proizvod. Ne, Marko, kaj takšnega se ne zgodi nigdar. Pojdiva v mojo sobo, da se oblečeva. (Otide.)

Tretji prizor.

Marko (sam).

Oj, ubogi moj pesnik! On me je nazival „pokroviteljem umetelnostij,“ in jaz sem mu

bil obljubil svojo podporo. — E, kaj! Hôti ali ne hôti moj gospod, jaz jo bodem uže zvil ter ga ujel, da se napósled zaveže to storiti, kajti igra se ima po vsakej ceni spraviti na oder. In tisti večer, ko se igra, vzamem si sedež v prvej vrsti ter ponosno lahko porečem, da samó na moje priporočilo glumači igrajo in vse občinstvo gleda in sluša ta proizvod, in če bodo gledalci igro izsikali, zgodi se to jedino tudi le po mojem priporočilu. (Otide za Korúznikom.)

Četrty prizor.

Vladimir in Božéna.

Vladimir. Draga Božéna, soproga moja, kaj ti vender je?

Božéna. Pusti me, pusti!

Vladimir. Res si čudna ženska! Ves vesel sreče, da te morem videti, da te morem zopet jedenkrat objeti, stopim zjutraj v tvojo sobo, danes, v dan druge obletnice naju poroke, a osupnen te najdem v temnem kotu sedečo in bridke solze pretakajočo . . . Spominal sem te praznika, katerega bi se imela danes radovati, toda ti mi niti nisi htela odgovarjati. Pokloniti sem ti želel majhen dar, ali zavrgla si ga, nehteč

ni pogledati, kaj ti prinašam. Kaj je vender to? Božéna, si li bolna?

Božéna. Bolna naj bi bila? . . . Dobro, prav praviš, sem . . .

Vladimir. Pogledi vender malo prekrasno to ovrátnico, ti ljubeznjiva svojeglavka! (Pokaže jo.)

Božéna (motreč jo). Oj, kako je grda! . . . Rubini! Preveč se svetijo! Se vé, prav si storil: meni opali ne bi pristojali, kajti oni so le primerni za nežne bele vratove.

Vladimir. Želiš li opalov? Saj lahko zamenjam te drage kámene zánje.

Božéna. Za opále? Ne, za vse na svetu mi ne nosi več nobednega lišpa, v katerem bi bili opáli. Ti kámeni so najnesrečnejši.

Vladimir. Res, draga moja Božéna, uže me je pričelo skrbeti, je li vse v redu s tvojo pametjo. Zdi se, kakor bi ne imela zdravega razuma.

Božéna. Imam ga še sicer, ali ti mi ga hočeš zmêsti po sili. Oj, jaz dobro vem, kaj rečem. Ná, spravi zopet svoj dar. Jaz se ne hčem več lišpati z dražimi kámeni, a najmenj danes.

Vladimir. Kakó, današnji dan ti ni prav po volji?

Božéna. Ne, ne — po sedaj ne več!

Vladimir. Ti je li morebiti žal, da si se poročila z menoj?

Božéna. Res, zeló žal mi je. Moški ste moški — in tudi ti nisi boljši.

Vladimir. Po nekoliko govoriš resnico. Toda, znaj: takisto se lahko trdi, da ženske ste ženske, in da tudi ti . . .

Božéna. Čenče! Ne vléci mi taciš neumnostij na dan! Če jaz pravim, da moški ste moški, hočem reči, da . . .

Vladimir. Slobodno izpovej, kaj imaš na srci.

Božéna. Hočem reči, da . . . da . . . sem bila zelo neumna, ko sem se váte zaljubila, in da od danes naprej hočem biti vsa druga. To sem trdno sklenila, in videl bodeš, da spolnim svoj sklep.

Vladimir. Pred tvojimi sklepi imam res velik strah? Ali sploh ženske umejete naklonjenost in voljo spreminjati tudi brez sklepov?

Božéna. In vi moški, ali ne ravnate takisto? Če bi ne bilo takó, kakor pravim, ali bi ti bilo kedaj môči delati na takšen način, kakor si?

Vladimir. Jaz? Kaj vruga sem ti učinil?

Božéna. Se vé! Ti si še boljši od mene? Le táji. Idi, nehčem dalje govoriti s teboj! (Nejevoljna se obrne od njega.)

Peti prizor.

Korúznik in prejšnja.

Korúznik. Prav veseli me, draga moja otroka, da vaji tukaj najdem. Ravno ta hip sem bil namenjen iti v vajino stanovanje, da vama čestitam. Danes obedujemo v veselej družbi, potem . . . Toda, kaj ti je Božéna? Ti si jokala? . . . Vladimir, ti si nekako slabe volje! Oh, otroka, hočeta li na takšen način praznovati znameniti dan?

Božéna. Dragi oče, jaz nikakor nemam vzroka biti zadovoljna s tem dnevom.

Korúznik. Kaj praviš, Božéna?

Božéna. Ta Vladimir me je prekanil, nesramno prekanil!

Vladimir. Prekanil? Nesramno prekanil? Aj, aj, aj . . . morebiti zato, ker mi ni bilo mōči izpremljati te sinoči v gledališče? . . . saj vi, gospod oče, znate . . .

Korúznik. I se vé.

Božéna. Ne, meni do tega prav nič ni . . . Ti me itak ne bodeš nigdar več izpremljeval v gledališče, ker jaz ne grem vánje nikoli in nigdar več.

Vladimir. Čuj, Božéna, jaz te dam tiskati v novine, da objavim ljudém, kakšna prečudna

ženska si. Zdaj nehče nositi nobednega lišpa več in gledališču daje tudi slovó. Kúpi si naposled kolovrat in prédi, in vsakdo bode mislil, da nisi nigdar mesta niti videla.

Božéna. Ah, in še šališ se z menoj? Sedaj, ko si mi zadál uže toli globoko rano, tako hudo me prevarivši, in ko me celó zaméčeš nekej drugej na ljubav? Oh, to je strašno!

Korúznik. Hohó, gospod zet! Vi ste zatorej kaznjivi zaradi svoje nezvestobe do Božéne? . . . Na vašo sramoto vam imam reči, da jaz uže dvajset let živim sè svojo soprogo vrlo vzorno!

Vladimir. Kakó, gospod tast? Tudi vi . . .

Korúznik. Kaj tacega res še ni bilo čuti! Ali nimate vedno pred očmi najboljši vzor srečnega zakona, ali v meni samem vsak dan ne vidite zvestega in ljubeznjivega soproga?

Vladimir. Kdo li vam je natvézel laž, da bi jaz ne izpolnjeval svojih dolžnostij?

Korúznik. Kdo? Od joka zarudele očí moje hčere . . . Kadar zakonska žena jame kaj sumnjati, se teško kedaj zmoti.

Vladimir (smijoč se). O tem ste se menda sami na sebi najboljšé uže prepričali? . . . Meni pa se zdí, da Božéna toži, kakor brezpameten otrok.

Božéna. Brezpametnega otroka me nazivaš?

Moj Bog, ti me najbrž smatraš otrokom, meneč, da me lehkó varaš. Toda, motiš se, dovolj imam očij in razuma, in dobro vem, kar vem, in kar sem videla včeraj, sem videla.

Vladimir. Kaj mi ne poveš! Za Boga, česa me li smeš dolžiti?

Božéna. Česa bi te smela dolžiti? Groznega zločina. . . Oh, moj Bog! Le pojdi, le pojdi; nesi svojo ovrátnico, kamor te vleče srcé. Jaz je ne pogledam nobedne več vse svoje življenje. Ali nemam vzroka zató, dragi oče? In potem si me upa še povpraševati, česa ga smem neki dolžiti! Naj mu li povém kar naravnost v obraz? — Toda, nehčem, ne besedice ne izgubodem o tem, temveč grem rajše v svojo sobo, da tamkaj v samoti prežijem ves ta nesrečni dan. (Otide.)

Šesti prizor.

Korúznik. Vladimir.

Korúznik. Aj, aj, lepe stvari čujem, gospod zet!

Vladimir. To me še posebno boli, da celó vi morete kaj takšnega verjeti . . .

Korúznik. Jaz? I kakó ne bi verjel? Dan današnji, mislim, so moški zvití kakor ónov

rog. . . O, to je bilo časih vse drugače, takrat se nas je dobilo še izvrstnih soprogov! . . . Moja Olga ni nigdar imela ničesar o meni potožiti se, ker se jej nikoli nisem pustil zasačiti . . . to je : nisem jej dajal niti povoda zaslédovati me. Kar se tiče zakonske zvestosti, imel sem vedno nekakšna trdna načela, katerih se držim še sedaj. Zakonsko nezvestost smatram jaz neodpustljivim grehom proti nravnosti, jaz jo smatram . . . Ej, kakor navlašč, moja soproga je tukaj.

Sedmi prizor.

Olga, prejšnja.

Korúznik. Ravno o pravem času si prišla, draga ženka, morebiti dobodem pri tebi kakšno pojasnilo. Kaj za Boga se je neki pripetilo Boženi? Vsa nekako zdvojena je.

Olga. Bolje od naju bode znal Vladimir o vzroku nje pobitosti.

Vladimir. Jaz ne vem ničesar, in če bi mi šlo za živenje . . .

Olga. Ne? To vender skoraj ni mogoče. Treba zatorej, da vašemu spominu nekoliko pomorem.

Korúznik. Takó? Božéna ima, kakor čujem, vender le vzrok? In vi ste krivičnik? Res, kaj takšnega bi si o vas ne bil mogel misliti, ne, nikoli! Pri tacih stvareh sem jaz zelo natančen, sram vas bodi vašega vedenja, tembolj, ker ste bili vzgojeni v mojej hiši in ste v meni neprestano lahko opazovali vzor zvestega soproga.

Vladimir (ne meneč se za besede Korúznikove, obrnen k Olgi). Toda, prosim vas, draga tašča, da mi stvar malo pojasnite . . .

Olga. Rada, saj se to lahko zgodi, samó z nekolikimi besedami . . . Gledališka igralka Cecilija Krušičeva . . . ovrátnica z dragocenimi opáli . . . Umejete li?

Vladimir. Nič, kakor doslé tudi nič nisem.

Korúznik (silno vznemirjen). Kaj? . . . Kakó si rekla? . . . Igralka Krušič . . .

Olga. Takoj hčem vse prav natanko razložiti.

Korúznik. Pusti to za drug pot, draga moja, kajti ravno sem si domislil, da imam zdajci še polno najnужnejših opravkov.

Olga. Te je li takó malo skrb sreča tvoje hčere?

Korúznik. Dobro, povedi mi v božjem imeni, kar mi imaš razkriti, toda zavrti se naglo.

Olga. Pred desetimi dnevi šli sve z Božéno mimo prodajalnice zlatárja Mačka na vélikem

trgu. Hči se ustavi pred njo in kar očara jo na ogled razvešena lepa ovrátnica z opali. Na vsak način bi si jo rada kupila. Stopiva zatorej v prodajalnico vprašat, koliko bi stala. Zlatar skrivnostno zategne ustnice, rekoč, da je ne more dati drugače nego za posebno visoko ceno, ker se ravno uže o njej pogajata z gospodom soprogom.

Korúznik (záse). Tepec!

Olga (Vladimiru). Misleč, da nameravate vi svojo Božéno iznenaditi s prekrasnim darom, nisve vam hoteli kratiti tega veselja, upajoč gotovo, da vi kupite ovrátnico. Prosili sve napósled gospoda Mačka, naj nama stori ljubav, da nama poroča, ste li kupili dragocéno ovrátnico, ali ne.

Korúznik. In on?

Olga. On nama je včeraj dal vést, javljajoč, da je gospod sprog k njemu ravno kar poslal po lišp. Ni skoraj možno misliti si neizmernega Božéninega veselja, katera je menila, da je ta nežna pozornost nje moža nov dokaz njegove neomahljive ljubezni, — toda, sirota se je bila grozno zmotila.

Korúznik. Kaj, grozno?

Olga. Kakor navadno, bili sve sinoči v svojej gledališkej loži. Misli si osupnenje Božé-

nino, ko nehté opazi, da gospodična Krušičeva nosi ono ovrátnico z opali, katere jej sicer ni bilo možno dobiti nego li od Vladimirja. Moja hči se je z veliko sílo vzdržavala, da ni omedlela. Brž sve morali zapustiti gledališče, in nobedna moja beseda je ni mogla niti za hipec utolažiti. Kaj ti porečeš k vsemu, soprog moj?

Korúznik. Jaz? . . . Kaj naj bi jaz rekel? . . . Jaz . . . nemam reči ničesar.

Vladimir. Hočete li vsaj čuti, kar bi omenjal jaz? Zagotavljam vas, da je temu vzrok golo krivo razumljenje. Prepričani bodíte, da nigdar pri Mačku kupoval nisem nobedne ovrátnice z opali, in da v svojem življenji še nikoli nisem govoril z gospodično Krušičevo, zatorej niti ona ni mogla od mene v dar dobiti omenjenega lišpa.

Korúznik (pritrjujóč). Prav pravite, Vladimir; temu vzrok je vsekako krivo razumljenje. Kdo vé, kdo je kupil ono ovrátnico! Zlatár Maček se je bil v tem nedvomno zmotil.

Olga. Ni mogoče. Maček pozna marsikoga, in vidva mi ne bodeta utajíla ničesar; Vladimir, vi ste krivičnik!

Vladimir. Prosim vas, draga tašča, ne dolžite me vender toli nepremišljeno. Vam je li sploh možno misliti, da bi jaz bil izdajica?

Korúznik. Izdajica, izdajica, . . . tega ravno nigdo ne trdi. — Ej, pustimo stvar, to so mladostne pogreške, nič druzega. Pozabimo vse. Ni li res, moja ljuba Olga, ti hočeš vse, kar se je zgodilo, prikriti s plaščem pozabljivosti?

Olga. Oj, rada! Kar se dostaje mene, nemam temu prav nič oporekati, kajti poznam vas moške, kakor slab novec! Toda, Božéna, Božéna se ne bode tako lahko dala umiriti.

Vladimir. Jaz s tem nisem po nobednej ceni zadovoljen. Onemu krivemu razumljenju moram priti do konca, in da vama dokažem svojo nedolžnost, grem naravnost h gospodični Krušičevej, da . . .

Korúznik (mu seže v besedo). Kaj? . . . (Záse.) Še tega bi mi trebalo!

Vladimir (nadaljujoč). Da jej povem, kakó je ona nehoté provzročila domač prepír. Prosil je bodem, naj mi pové, kje je dobila ono nesrečno ovrátnico . . .

Korúznik. Tega jaz ne dovoljujem. Ti si premlad, zatorej imam jaz dolžnost, in tudi hočem iti sam tija . . .

Olga. Le ne tako naglo! Nijeden od vaju dveh nema nadlegovati gospodične Krušičeve; sploh pa bi tam nihče ne opravil ničesar, kajti ona

vender ne bi takó neumna bila, da pové ime darovalca.

Korúznik. Res je . . . dobra misel . . . tudi jaz se namreč s teboj v tem strinjam popolnem.

Olga. Toda, ker tú gre za srčni mir moje hčere, pojdem jaz sama . . .

Korúznik (prestrašen). Ti? Kam?

Olga. K Mačku. Pri njem gotovo izvem pravo imé kupčevo.

Korúznik. Ti k Mačku? Ne, v to ne privolim nikakor.

Olga. Zakaj ne?

Korúznik (v zadregi). Ker . . . ker . . . ej, najboljšje je, da pustimo Boženo stvar pozabiti in . . .

Vladimir. Jaz hočem na vsak način obriniti svojo čast.

Olga. Naravnost k njemu pohitim. Moj voz je uže pripravljen in konji so vpreženi. Nasvidenje zatorej! (Otide.)

Korúznik. Ostani tú, Olga, ostani.

Osmi prizor.

Korúznik in Vladimir.

Vladimir (zadržujoč ga). Pustite jo, naj gré, to je dobro záme.

Korúznik. Jaz nehčem, da bi tvoj mladeniški pregrešek prišel na beli dan . . .

Vladimir. Nemam si ničesar očitati. (Záse.) Ne verjamem, da bi tudi njega vest bila toli čista, kakor je moja! (Korúznik hoče oditi, Vladimir ga ovira.) Prosim vas, ostanite in razložite neko zeló nejasno stvar. Ko je namreč pričela Božéna tožiti, ste se razjezili tudi vi, in sedaj kar neprestano iščete izgovorov za mojo srečo in me oštevate, da je veselje!

Korúznik. Takó je, kajti iz početka prihajejo na dan take tožbe s preveliko osornostjo, da bi moja srčna prijaznost in prizanesljivost do mladeži me ne premagali, ali, dasi sem biser mej zakonskimi soprogi, kar vé ves svet — vender časih zatisnem jedno okó, kadar se v čem pre-nagli kakšen golobradec.

Vladimir (záse). Gledi, gledi, rad bi me celo strašil! (Glasno.) Lepo hvalo, dobri gospod tast, da imate z menoj toliko potrpenja. Jaz, da vam povem resnico, mislim, bi ga ne mogel

imeti z družimi. Moja načela, kar se tega tiče, so najstroža, ter obsojajo zakonskega moža, kateri . . .

Korúznik. Dobro govoriš, Vladimir, prav je takó. Ali pri razvadah, uže večkrat kaznovanih, lahko nastane položaj nekako težavnejši, kakor se mi zdi, da je bil na primer sedaj pri tebi.

Vladimir. Kaj! Vi še vedno smelo trdite?

Korúznik (záse). Za vruga! Kakšna dobra misel! (Glasno.) Čuj me, hočem ti dokazati, da sem ti več nego tast zetu, da sem ti prijatelj, in sicer iskren prijatelj. Jeden ima pomagati družemu. V glavo mi je šinila misel, veledušna misel, katere izvršitev te ima prepričati o mojej velikej ljubezni do tebe in do Božéne. Raztrosil bodem namreč vest, da sem jaz kupil ono ovrátnico, in da sem jo jaz poklonil igralki Krušičevej. Na ta način te rešim iz zadrege in potolažim Božéno. Si li zadovoljen? Nisem li, kakor sem dejal, velikodušen prijatelj, ki se umeje žrtvovati v prav čas? Toda, še jeden uvét ti stavim. Obljubi mi, da po sedaj nehčeš imeti nobedne zveze več z njo.

Vladimir. Spoznavam vašo dobrot in se vam zahvaljujem o njej. — Toda, ne, — to bi se reklo navlašč jemati tuj greh na svojo vest. Resnica pride na dan, in tedaj stopim čist pred vaše

očí in Božénine. Ne dam si prej mirú, dokler ne izvem vsega natančno. A sedaj grem brž k njej, da jo, če môči, potolažim. (Otide.)

Deveti prizor.

Korúznik (sam).

Ta mladec je presneto premeten, in ni možno z njim govoriti pametne besede. Povzdanje v svojo zakonsko vernost daje mu srčnost ter ga dela sposobnega odbijati vsak napad. . . Tudi jaz sem svoj čas poznaval tisto vernost . . . namreč predno sem bil oženjen . . . Božanstvenej Ceciliji se je izljubilo včeraj uže nališpati se z ono ovrátnico . . . Vražja ženska gizdavost! Da bi bil vsaj človek prej o tem mogel malo misliti si! Oj! — Toda, sedaj spoznavam, da v bodoče ne smem več takisto klanjati se krasnemu spolu, ako hočem, da si ohranim svoje pošteno ime. Izpreobrnil se bodem, da v šali in s kakšno malenkostjo ne skalim domačega mirú. Poboljšati se moram, to je, reči hočem, ravnati mi je v bodoče zeló oprezno. In če se me lotijo kedaj zopet muhe, da bi kakšnej ženski rad podaril lišp z dražimi kámeni, naročim si ga naravnost iz Pa-

riza ali Londona, ali morebiti še od koč dlje, samó, da nihče temu ne pride na sled . . . Vender, kaj vse mi je še storiti? Najprej se mi je rešiti iz mréz. A kako? — Z lažjó. — Brž kakšno laž. — Ej, dobro, jo uže imam! (Zamišljen.) Če bi bilo mogoče . . . ne, to ne gré . . . Moj Bog, pred hišo stóji kočija moje žene; vse dobre misli mi hoté zbežati! . . . Toda, srčnosti treba imeti . . . in glavo na pravem konci . . . drugo pojde uže samó po sebi . . .

Deseti prizor.

Olga (vstopi tiho ter se postavi soprogu nasproti, izvedavo ga motreč) in **prejšnji**.

Korúznik. Kakó je? . . .

Olga. Zdaj vem . . .

Korúznik (segši jej v besedo). Kaj?

Olga. Da je Vladimir nedolžen.

Korúznik. Res?

Olga. Najprepričevalnejših dokazov imam o njega nedolžnosti.

Korúznik. Ali si bila morebiti pri gospodični Krušičevej?

Olga. Ne, temveč pri zlatarji Mačku, kakor sem dejala.

Korúznik. A, také . . . In kaj ti je povedal?

Olga. Da Vladimir ni kupil ovrátnice. S kratka: bila je pomota.

Korúznik (náglo). Ti li nisem jaz tudi rekel takisto?

Olga. Zatrdil mi je, da se je bil le zmotil prodajalniški sluga, rekoč Božéni, da je nje soprogo kupil oni dragi lišp.

Korúznik (radovedno). Kdo pak je bil?

Olga. Nekov . . . nekov . . . toda, čemú nam treba tu imena, dovolj, da je Vladimir nedolžen.

Korúznik (záse). Bog bodi zahvaljen, ona ne vé ničesar! (Glasno.) Oj, dobro sem znal, da se je bil le zlatar zmotil. Vladimirju ni mogoče, da bi se v čem tacem pregrešil. Dobri vzori imajo vedno svoj upliv in moj zet ima ravno v mojej osebi najboljši vzor izvrstnega soproga. Ni li istina, Olgica moja?

Olga. Če ti sam praviš, je menda uže res. Vender, vrniva se k prejšnjemu razgovoru. Kakor veš, Vladimir zatorej ni kupil ovrátnice . . . nego kdo bi jo bil, kaj misliš?

Korúznik. Srček zlati, kakó bi jaz to vedel?

Olga. Povém ti. Kupec je star prismó-jenec, ki bi s tem darom rad pogladil svoje zgrbančeno lice in počrnil svoje bele lasé. Res, nekóv star bedák je kupil ono dragoceno ovrátnico.

Korúznik. Ej, nu . . . kaj mi praviš! . . . To je skoraj nemogoče!

Olga. A vender je res, in sicer takšen stárec, kateri, dasi ima úže vsa vela lica, švepa za vsako žensko, samó, da ima krilo.

Korúznik. Aj, aj! —

Olga. In ta človek je poleg vsega še oženjen.

Korúznik. Aj, aj! —

Olga. To je vrlo sramotno! In kaj tacega zakrivi móž, ki ima úže hčer omoženo, ki je úže stari oča . . .

Korúznik. Aj, aj! . . . stari oča! . . . (Záse.) Tepec zlatarski!

Olga. Toliko novcev po nepotrebnem vrečítijà! Pomisli, oni lišp stane dvetisočinpétsto goldinarjev.

Korúznik. Kaj, dvetisočinpétsto goldinarjev? . . . Ne, temveč samo dvetisočtristoin dvajset.

Olga. Ti se motiš, dragi soprog. Gledí računa! Čítaj: „Dvetisočinpétsto goldinarjev.“ Jaz sem jih plačala záte. (Pokaže mu listič pa-

pirja. Korúznik ostane nepremičen. Žena mu položi roko na rame, nadaljevaje :) Kaj ne, ti pričakuješ, da bi ti jaz očitala in te karala za tvojih grehov voljo? To se ne zgodi, ker poznam te predobro in bi vsaka moja beseda bila prazna.

Korúznik. Draga moja soproga, kako moreš takó govoriti?

Olga. Dovolj, ne dalje . . . Druzega ne zahtevam, nego da Boženi zopet vrneš mirno vest, katero si jej ti vzel bil in sicer na način, da . .

Korúznik. Draga soproga, jaz . . .

Olga. Tiho! . . . Ti si odgovoren o nje dušnem pokoji. Božena je še mlada in je do sedaj bila trdno uverjena, da je nje soprog vzor zakonske zvestosti; ne silimo v nje nedolžno srce prevare o moškej nezvestosti!

Korúznik. Ali . . . (Vse na jedenkrat.) Dobro, prav, zadovoljen sem. Pozovi naju otroka. Naj čujeta najodkritosrčnejšo izpoved moje slabosti.

Olga. Kaj, ti hočeš pred njima? . . .

Korúznik (predrzno). Ti uže ne bodeš verjela, da imam na vesti zeló majhen pogrešek? Res, jaz sem kupil opale, jaz sem jih poklonil gospodični Krušičevaj, toda, iz katerega vzroka sem to storil, izveste takoj.

Olga. Dobro, brž grem klicat Božene in Vladimira. (Otide.)

Jednajsti prizor.

Korúznik (sam).

Marko! Marko! — Večni Bog bodi zahvaljen! Vihar se je polégel. Vladimir je spoznan nedolžnim, a tudi jaz hočem, da me nekrivim smatra Božéna, in — če bode možno — tudi Olga. Marko! Marko!

Dvanajsti prizor.

Marko. Tú sem, gospod!

Korúznik. Ali se je tvoj nesrečni pesnik uže kaj oglasil?

Marko. Oj, kolikokrat! Siromak! Ves potr in žalosten je, ker sem mu dal prav malo upanja, da se igra njegov proizvod. To mora biti pesniku res na veliko žalost! . . .

Korúznik. Menj govôri. Je li žaloigra, drama ali veseloigra?

Marko. Če se ne motim, je . . . čakajte . . . ahà veseloigra.

Korúznik. V kolikih dejanjih?

Marko. V treh.

Korúznik. Reci svojemu varovancu, da mu hočem pomagati, ako sprejme moj uvèt.

Marko. Dobro! Saj sem si uže naprej mislil, da mi prošnje kar takó ne odbijete . . . kajti stvar ne bode težavna, osobito če se porabi naklonenost gospodične Krušičeve . . .

Korúznik (mu zamaši usta). Molči, jezičnik . . . Zapamti si, kakor sem ti dejal. Igra pride na oder, samó z uvetom, da . . .

Marko. Res! V svesti sem si, da mu bode vsak po volji.

Korúznik. Igro mu plačam, dobro plačam, ali po sedaj nema, dokler mu ne dovolim jaz, nikomur povedati, da je on pisatelj. Pojdi takoj iskat rokopisa.

Marko. Oj, to stori prav rad, le da jo more videti igrati.

Korúznik. Dovolj, dosta je, idi ter . . . molči!

Marko. Kakor zid, milostivi gospod! (Otide.)

Trinajsti prizor.

Korúznik (sam).

Dobro, izvrstno! . . . Za ta pot je stvar poravnana. Kaj, za ta pot? Sem li nepoboljšljiv

. . . Uboga Olga, kako je dobra, kako je potrpežljiva ženica, — tvoja mirna udanost me je genila! Odpusti! odpusti! Res, Korúznik, treba se ti je poboljšati, ali kakó to učiniti? . . . Star sem in to je uže zastarana bolezen . . . Oh, oh! kakó me trga po kostéh! . . . Prej ali slej bode soprogo osupnila slava mojega poboljšanja.

Stirinajsti prizor.

Olga, Božéna, Vladimir in prejšnji.

Korúznik. Nu, nu, kakó se imate, detca moja? Ste li pomířili se? Božéna, si li mu ti odpustila?

Vladimir. Meni odpustila? Meni gre oblast, da odpušćam toli hudobno sumnjo.

Korúznik. Ej — prazne besede! Dèj, Božéna, si li sedaj preprićana, da igralka Krušičevani prejela opálov od tvojega soproga?

Božéna. Ne še povsem. Mati so mi sicer trdili, da je takisto, ali jaz ne mirujem prej, dokler v svojih rokah nemam zanesljivih dokazov o mojega soproga nedolžnosti.

Vladimir (záse). Oj, da mi je možno! Takoj bi ti jih dal! . . .

Korúznik. Dobro, mala svojeglavka, do-
bodeš jih, kajti jaz ti jih preskrbim.

Božéna. To ne pojde tako lahko. Zlatár
mi je poročil, da je Vladimir kupil opále.

Korúznik. Gledi, gledi, ravno v tem se
motiš. Mačkov služabnik je zašel v napačno sta-
novanje, kajti ne Vladimir, temveč jaz sem kupil
ovratnico in jo poklonil gospodični Krušičevej.

Božéna. Je li mogoče? Vi, oče?

Vladimir (záse). Saj sem si mislil, da je
takó! (Glasno.) Gospod tast, vi? Vzor vsem za-
konskim soprogom?! . . .

Korúznik. Tiho, pustite me, da zgovorim.
Čujte me in čudite se. Najbrž niste celó nigdar
slutili, da sem jaz pisatelj?

Božéna (smijoč se). Vi, vi pisatelj?! A ni
dolgo tega, ko ste obirali pesnike in zabavljali
na vso to „pisarsko zalégo“, kakor ste jih ime-
novali.

Korúznik. To je bila samó šala. Res,
ljubi moji, spisal sem veselo igro.

Olga (hoteč počiti od smehú). Ti?

Korúznik. Res — jaz. Le smijaj se, toda
spoznala bodeš in strmela nad mojimi sposobnostmi.

Olga. Oj, čudim se jim uže precej dolgo!

Korúznik. Za mladih let mi je bilo ži-
venje odveč viharno, da bi mi bilo moči, uresni-

čiti svoje vroče želje ter spisati in na oder spraviti nekov dramatični proizvod. A zdaj, odkar sem Vladimiru izročil vodstvo svoje trgovine, lahko sem se odtegnil, in mislite si: v treh letih sem svoj načrt srečno izvršil.

Olga. Res? — In kakó je naslov igri?

Korúznik (vznemirjen, záse). Za zlodja! To sem bil pak pozabil vprašati Marka! (Glasno.) Naslov je . . . nič, ne povem ga vam, izveste ga tisti večer, kadar igra pride na oder.

Vladimir. Dovolj, če jej bode dober vspeh, kajti takšni proizvodi, kateri ne prihajejo kod iz tujine, so redkokedaj po všeči občinstvu.

Korúznik. Zatorej tudi nehčem, da bi se izvedelo pisateljovo imé.

Božéna. Vender, dragi oče, razložite mi, v kakšnej zvezi je vaša veseloigra z ono krasno ovrátnico?

Korúznik. Takoj hčeš razumeti. Pri prvej čitalnej skušnji, ki je bila minoli teden, čul se je glas obče pohvale. Vse mi je čestitalo, in igralci so se šteli srečne, da imajo kakšno nalogo v tej igri. A zdajci, mislite si, pade na um gospodični Krušičevej — ne vem, kakšna muha jo je vščeni-la, da ne bode igrala, in ako bi jo v to hotel gledališki voditelj siliti, da mu bode delala samó sramoto. Bome, kakó me je ta novica

pogrela! Saj je znano vsemu svetu, do kakšnih mej more gledališke igralka pritirati slavohlepnost.

Vladimir. In takisto tudi vas? . . .

Olga. Gospod je bil šel potem najbrž obiskat gospodično?

Korúznik. Bog ne daj! Nego jeden izmej igralcev, ki je imel sočutje z mojo opravičeno žalostjo, mi je svetoval, naj poskusim svoj namen doseči s tem, da jej pošljem kakšen dar, in to sem tudi storil, kupivši ono nesrečno ovrátnico z opáli, katera je provzročila toliko grenkih solz mojej preljubej Božénki.

Olga (záse). Dobro si jo je zmislil! (Glasno Božéni.) Ali si sedaj upokojena?

Božéna. Oj, sem! . . . In ti, Vladimir, mi li moreš odpustiti?

Vladimir. Od vsega srca, draga moja.

Božéna. Pojdi zatorej z menoj, da se brž olišpam s tvojimi rubini in da praznujeva dostojno preveseli dan naju poroke pred tremi leti. (Oklene se svojega soproga in otide ž njim.)

Olga (prijemša za roko Korúznika, ki je htel oditi za njima). Stoj malo in čuj me, ti vzor vsem zakonskim soprogom! Ako te utegne še kedaj obiti slà, pisati kakšno igro, dajem ti zanjo

tóle grádivo: vzemi starca s pútiko, kateri se rad slini okolo mladih žensk, in potrpežljivo ženo, katerej je mižati na jedno okó, a često tudi na obá, samó, da v hiši ohrani ljubi domači mir.

(Konec.)